

Notranjec

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA
ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Izhaja vsako soboto
in velja po pošti za celo
leto 4 K, za pol leta 2 K.
Posamezne številke po 10 v.
Na naročbe brez denarja se
ne oziramo. Uredništvo in
upravnništvo je v Ljubljani
Breg šte. 12.

Inserati
se računajo za celo stran
36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za
 $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani
9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K. Pri
večkratni objavi primeren
popust. Mala naznanila po
20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Potovanje deželnega predsednika T. Schwarza po Notranjskem.

Kakor smo v našem zadnjem listu poročali, je prišel deželni predsednik 11. t. m. zvečer v spremstvu vladnega svetnika Haas-a v Postojno. Na kolodvoru sta ga pričakovala gg. c. kr. okrajni glavar Lapajne in župan Pikel ter, seveda tudi, gasilno društvo. Prenočeval je v hotelu „Adelsbergerhof“. Drugi dan se mu je predstavilo c. kr. uradništvo, dekan Gornik in razni zastopi in sicer: postojnsko županstvo (gg. župan G. Pikel in svetovalca Šeber in Paternost), oskrbništvo trškega premoženja (gg. načelnik Ant. Ditrich in Fr. Jurca), krajni šolski svet (načelnik g. Arko), zastop zdravstvenega okrožja (načelnik g. Arko in odborniki gg. M. Ambrožič, Alojzij Durjava, dr. Eržen in Peter Žele), cestni odbor (načelnik g. Jos. Dekleva) in gasilno društvo postojnsko (načelnik g. M. Petrič).

Gospod predsednik se je vsestransko zanimal za potrebe in želje postojnske občine in posameznih zastopov ter obljubil, da bo skušal opravičenim pritožbam in željam kolikor bo mogoče ustreči.

Oskrbništvo trškega premoženja mu je izročilo obširno spomenico o trških potrebah, osobito je prosilo nujne odpomoči **glede sedanjega birokratsko urejenega jamskega gospodarstva**, vsled katerega trg že tri leta ni dobil od jamskih dohodkov nobenega vinarja. Nadalje se je tudi prosilo pomoči glede prošnje za delitev postojnskega pašnika. Prošnja leži že več let nerešena pri komisiji za agrarske operacije. Ako se bodo tako važne prošnje s tako hitrostjo reševale, potem seveda sedanji rod ne bo doživel rešitve.

Zdravstveni zastop postojnskega okrožja je izražal svoje utemeljene želje glede pravice javnosti, ki jo okrožna bolnica od deželne vlade pričakuje, in povabil dež. predsednika, da si pri tej priliki okrožno bolnico

ogleda. Gospod predsednik se je vabilu odzval in si bolnico, katero oskrbujejo usmiljenke, v vseh prostorih temeljito ogledal in se o nji jako laskavo izrazil. Gospoda zdravnika dr. Kotzmuth in dr. Eržen sta mu dajala potrebna pojasnila.

Ogledal si je tudi šolo ter prisostvoval pouku v prvem razredu meščanske šole. Gospodu ravnatelju Brinarju nasproti je izražal upanje, da bo ta prva slovenska deška meščanska šola v polni meri izpolnila svojo nalogo in tako opravičila vse tozadevne nade. Šolske oblasti da s posebno pozornostjo zrejo na delovanje in bodoče vspehe tega novega zavoda. Gospod deželni predsednik si je v spremstvu c. kr. okrajnega glavarja Lapajnetarja ogledal stavbni prostor za namestitev uradno poslopje c. kr. okrajnega glavarstva in prostor, kjer se namerava graditi poslopje meščanske šole.

Omeniti nam je tudi še, da je gospod deželni predsednik predpoldnem napravil tudi še več obiskov, potem obedoval v hotelu „Adelsbergerhof“ ter se ob 2. uri popoldne v spremstvu okrajnega glavarja gosp. Lapajnetarja in vladnega svetnika Haas-a odpeljal v Predjamo, si tam ogledat starinsko in zgodovinsko znameniti predjamski grad ter se potem še tisti popoldan odpeljal proti Vipavi.

Pripomniti moramo, da Postojna vsled prihoda in navzočnosti deželnega predsednika ni spremenila svojega navadnega lica. Zastave so visele le na okrajnem glavarstvu, šoli in županstvu. Nekaj nenavadnega je le bilo, da je visela to pot slovenska zastava tudi s farovža. Čisto naravno in za vsakega navadnega človeka je umljivo, da zavedni in svobodni tržani — drugi so seveda izvzeti — ne smejo in ne morejo delati vladnemu dostojanstveniku izvanrednih ovacij in slovesnostij, še predno so se zamogli prepričati o kakem koristnem in za naš narod in kraj plodonosnem njegovem delovanju.

Politične vesti.

V odseku za volilno reformo se bije odločilni boj za $\frac{2}{3}$ -večino, ki naj bo potrebna po nemški zahtevi za vsako bodočo premembo volilnega reda. Čehi so se vendar enkrat vzdramili in se postavili ostro po robu. Agrarci in narodni socijalci so začeli z obstrukcijo, njim se pridružuje dr. Tavčar. — „Slovanska zveza“ je sklenila, da glasuje zoper vsak predlog, ki bi želel spremembo dosedaj sklenjene razdelbe mandatov. Glasovati hoče tudi vsakemu predlogu za premembo v korist koroških in štajerskih Slovencev. V tem izdajalskem klubu se nahaja tudi notranjski „poslanec“ Žitnik. Ti ljudje za vsako ceno podpirajo vlado. Le-ta je osrečila Slovence z vestjo, da se s prihodnjim letom zviša dozdej 4razredna nemška gimnazija v Kočevju v višjo gimnazijo. Za slovenske kulturne potrebe ni v celem proračunu ničesar.

Domače vesti.

Osebne vesti. C. kr. poštni oficijal Danilo Sbrizaj v Št. Petru se je poročil z g. Marico Štrukljevo. Čestitamo iskreno. — Bistriški postajenačelnik Ludvik

je odšel na svoje novo mesto v Hrastnik. Težko ga bomo pogrešali.

Olepševalno društvo v Postojni se je obrnilo pred kratkem do poštne uprave, da bi na poštah nabiralnikih v Postojni napravila primerne napise, iz katerih bi zamogel vsakdo razvideti, kedaj se pisma pobirajo. Poštno ravnateljstvo je vsled toplega priporočila tukajšnjega poštne vodje g. Dietza prošnji olepševalnega društva ugodilo. Napisi so se že izvršili, za kar gre imenovanemu gospodu vsa hvala.

Odbor pevskega društva „Postojne“ naznanja tem potom, da bodo v zimski seziji zopet redne društvene pevske vaje in opozarja vse p. t. izvršujoče člane, naj se jih redno in točno udeležujejo. — Važna točka programa našega društva je „pevska šola“ za vse sloje prebivalstva. Kdor upošteva veliki pomen pevske organizacije za probujanje narodne zavesti in izobrazbe ter zna ceniti njihovo vse stanove združujočo silo, bo pozdravil namero odbora, da priredi posebne pevske učne ure, če se zgleda zadostno število izvršujočih članov. Zato se vabijo Postojnci vseh slojev, da pristopijo k društvu in ga podpirajo. Kmalu bodo mogli novi pevci nastopati z drugimi pevci javno. Naše geslo bodi: „Vzdramimo se, izgine naj nezaupnost, združeni na delo!“

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.
(Dalje.)

VII.

Visoko na nebu je plaval mesec, bila je tiha noč, ko sta mladi Jurij Mogaić in Jana stala za kolibo ob ograji. Temne oči so ji plamenele, lice pa se ji je krožilo v smeh, kot da sanja o rajju.

„Jana“, reče mladenič z mehkim glasom, „ali ti je prav, da je tako došlo?“

„Ti še vprašaš, Jurij. Vedela sem, da me ne prevariš, ker si poštena duša, a nisem ni sanjala, da bom tako kmalu tvoja. Kar strah me je in ne verujem tej nagli sreči.“

„Ali te je mene strah?“

„Glej ga! Misliš, da se te bojim? Jaz se nobenega moškega ne bojim. A ko si mi pravil, da te odvedejo nad Turke, potem pa precej, da se poročiva; bilo mi je, ne vem, ali bi plakala ali se smehljala. Vidiš, ljubček, prevaril si me. Kakšna nepravilika je to.“

„Kakšna nepravilika?“ začudi se Jurij.

„Marljiva predica sem, dosti sem napredla, a premalo je še stkanega in sešitega. Kar sram me je!“

„Zato si ne beli glave, Janica, bo že, kakor je.“

„A kaj porečejo tvoji domačini, ko naštejejo na prste moje perilo in pri vsaki žlici lahko očitajo, da

sem došla prazna pod streho. A nisem jaz kriva. Hotela sem vse lepo prirediti, da mi ni otec govoril: ne kvvari si v noč oči, na svatbo moraš še čakati. Zdaj pa mi je padla svatba pred noge. Kar žal mi je.“

„Kaj, žal ti je, da boš moja?“

„Idi“, se razsrdi devojka in ga ošteje. „Zakaj premeniš vsako besedo na slabo? Če bi mi bilo žal, da postanem tvoja, ne bi bila tvoja. A boli me, da pridem takšna k tebi. Če sem sirota, še nisem prosjakinja.“

„Glej, glej, kako je lonček brž prekipel“, se nasmehuje Jurij, vjame deklico za obe rameni ter ji veselo pogleda v oči. „Ej Jana, duša moja, samo da si moja. Za drugo ne skrbi. Naj le kdo kaj reče, polomim mu vse kosti.“

Deklica se na lahko izvije, on pa pravi dalje:

„Bogme, glej kje je mesec. Iti moram.“

„Pa zbogom, srce moje, srečno pot in čuvaj se“, reče devojka nežno.

„Zbogom Jana, lahko noč“, odzdravi mladenič in ji ponudi roko. Plaho mu jo stisne ona in zašepeče: „Lahko noč, Jurij.“

Tako sta se razstala. Ona se tiho vrne v hišo, on pa jo veselo mahne preko Zaprešiča in Krapinskega mosta do Ivanca, da pride k Bistri. Nakrat nekaj zašumi v grmovju ob cesti. Jurij se vstavi in posluša. Nič ni. Stopi naprej. Zopet nekaj, kakor mrmranje človeka. Mladeniča nekaj stisne krog srca. Ta hip nekaj zažvižgne. Še predno se Jurij okrene, se mu zmračijo pred očmi in nekdo ga potegne, da pade znak. Vrgli so mu sukno preko glave. On se brani. A tesnejše

V letošnji stavbeni sezoni je dogradil veleposestnik g. Fran Jurca svojo jednonadstropno vilo; prihodnjo pomlad prično z ometavanjem in notranjo opravo. Poslopje bo krasno. V gorenjem delu Postojne je dogotovil g. Jernej Jager lično pritlično hišo. Gospod župan Pikel je preuredil svojo prodajalno in napravil nove izložbe. G. Pavel Jurca je sezidal moderno kopališče poleg svojega hotela „Ribnik“. G. Josip Dekleva predeluje spodnje prostore v prizidku pri hotelu h „Kroni“ za prodajalno, ki jo v kratkem otvori g. Leopold Vukič. Gospa Katarina Kenda je temeljito popravila in znižala zid krog svojega vrta; trško oskrbnništvo gradi nov kanal ob državni cesti med hišama g. Ferdo Gasparija in g. Kat. Kenda. Več hiš je dobilo tekom poletja lepše zunanje lice. Prihodnjo pomlad prične kranjska stavbinska družba z zgradbo novega uradnega poslopja in tudi mlekarska zadruga si zgradi lično z vso moderno opravo opremljeno mlekarno.

Postojnsko jamo je meseca septembra posetilo 1162 oseb. Vstopnina je znašala 4723 K. Isti mesec lanskega leta je obiskalo jamo 1761 oseb in so znašale vstopnine 6209 K. Letos se je tedaj skrčil obisk za okroglo 600 oseb. To skrčenje je posledica otvoritve nove bohinjske železnice, ki je tujski promet deloma odvrnila od južne železnice.

Elektrarna ob Hublju na Vipavskem. Lastniki vodne sile Hublja so našli strokovnjake, ki izkoristijo doslej zanemarjeno gonilno silo za elektrarno, ki bi dajala električni tok za razsvetljavo in obrtno porabo po celi Vipavski dolini in — Gorici. Ta elektrarna bo za označene kraje velike važnosti, ker bo dana možnost novih industrijskih podjetij. Električni tok bo tako močan, da bo zadoščal vsem potrebam. Tudi električna železnica po vipavski dolini bode s tem na najlepši način izvedljiva, baje jo prično graditi že v prihodnjem letu. Konsorcij namerava zvezati Ajdovščino s Postojino in Vipavo s Kobdiljem z električnim tramvajem. Kjer je državna cesta dovolj široka, vozil bode električni tramvaj po državni cesti. Inženier gospod Moser iz Basla v Švici je zdaj v Gorici — hotel Südbahn, da zagotovi porabo električne sile, ki bo na razpolago. Kakor hitro se oglasi dovolj strank, ki sprejmejo električni tok, se ustanovi družba, ki izvrši vse potrebne načrte. Potrebni kapital je zagotovljen. — Čim več strank se oglasi takoj s početka, toliko nižje bodo cene toku. — Inženier Moser daje vsa potrebna pojasnila. Vsekakor je potrebno, da se občinski odbori interesovanih občin in načelniki korporacij posvetujejo in podado čimprej gosp. inženirju Moserju potrebna pojasnila in izjavijo svoje zahteve.

mu stisnejo sukno okrog glave. Naprtijo ga na konja in brž odhité čez hrib in dol. Slednjič ga postavijo raz konja. Nepoznana roka mu skine sukno kopreno. Nahajal se je v nizki kameniti sobici brez okna. Mladenič zakliče:

„Pustite me razbojniki! Kaj sem vam storil? Če poznate boga, razvežite mi roke!“

„Tiho, pes“, krikne debel vojak in udari Jurija s konopcem po glavi, da se je takoj pokazala kri. Ves besen skoči mladenič na noge, a v tem hipu ga sune drugi vojak z držajem kopja v prsa, da se je zrušil škripaje z zobmi v kot. Zdaj se odpro vrata, in debela glava Petra Bošnjaka se pokaže med njimi.

„Imate ptička?“

„Imamo ga, imamo, ravno pred Bistro nam je prišel v mrežo, pa se prevrača kot vrag.“

„Nikar se ne ustavlja, golobček! Krasen konjenik boš. Oj kako se bo radoval milostni gospodin Tahi, da si se vpisal v njegovo vojsko.“

Mladenič pa vzraste in krikne:

„Molči, zločinec, jaz ne grem v Tahovo vojsko, jaz sem slobodnjak, tožim ga pri kralju.“

„Kar toži, golobček, a na žalost ta tvoja kamrica nima okna in kralj te ne čuje. Vem, kaj te peče, ženil bi se rad!“

„Jana, moja Jana!“ vzklikne Jurij.

„Čakaj, saj si še mlad. Ko se v petih, šestih letih vrneš, bo imela tičica več perja. Tedaj se oženiš, če ti Turki ne odpihnijo glave. Hajdimo, momci, ti pa, moj slobodnjak, sladko spavaj!“

Vojaki so odšli, zaklenili duri. Jurij pa je ostal sam na goli zemlji v temnici Frana Tahija na Susjedgradu. Obupan prisloni vročo glavo na hladni kamen, da ne zblazni, in moli, da mu bog ohrani zdravo pamet za osveto.

VIII.

Glasen jok tožnih mater se je razlegal po selih, gorke solze so kvasile grudo hrvatskih seljakov. Na konopcu je tirala surova četa Tahijeva v vojsko kmetske in slobodnjaške mladeniče. Stokrat se je izvila kletev iz kmetskega srca proti visokim zidom Susjeda. Za Jurijem Mogaičem niso vpraševali sorodniki, a vpraševal je Gubec in vpraševala je Jana. Zaman, nikjer ne sledu ne glasu o Juriju. Ponoči je odšel iz Brdovca in ni več došel v Stubico. Ni ga, kot da ga je odnesel veter.

Gubec je stal sredi dvorišča in mrko gledal v tla. Da, to so Tahijevi nohti, si je šepetal. Pred njim pa je plakala Jana in na klopi je ves pobit posedal stari Jurko. Jana si je tiščala srce, na ves glas ihtela, goste solze so ji kapale iz zarudelih oči. Slednjič poklekne pred Gubca in zavriskne:

„Zaklinjam vas pri živem bogu, zaklinjam vas pri krvi Jezusovi, pomagajte, kum; če vi ne morete, ne bodo pomogli ni angelji nebeški.“

„Umiri se, Jana“, reče Gubec, položi roko na glavo ubožice in velika solza se mu izvije iz očesa. „Še nekaj poskusim.“

V Ameriko se izseljuje iz postojnskega okraja vedno več ljudi. Ob torkih, ko se izdajajo potni listi, je okrajno glavarstvo kar oblegano od izseljencev. Dne 16. t. m. je izdalo okrajno glavarstvo 86 potnih listov in 39 legitimacijskih listov. Žalostno znamenje časa.

Iz Hotedršice. V. ponedeljek, 15. t. m. dopoldne je pogorel kozolec Valentina Petkovšek, po domače Grižar na Ravniku. Druga gospodarska poslopja so obvarovali. Kozolec je imel zavarovan za 3000 K. Kako je nastal ogenj, dosedaj še ni znano. Ker je zgorelo tudi mnogo sena, vozov itd., je škoda velika in priskočiti mu bodo morali dobri ljudje na pomoč. To je neki tukajšnji posestnik že storil z lepo svoto 200 K. Čast in hvala mu!

Z nožem se je zabodel v trebuh in na mestu umrl na polju blizu Prestranka neki tujec. Pravijo, da je bil to eden onih židov, ki usiljujejo našim kmetom o semenjskih dneh po gostilnah svojo slabo robo. Denarja ni imel prav nobenega pri sebi. Sum, da bi bil on morda žrtev kakega roparskega napada, je izključen, ker si je smrtno rano prizadel na golem telesu, kar pri nasilnih napadih ni. Ljudje, ki so ga prej videli, trdijo, da ni bil prave pameti in se je torej v blaznosti na tako nenavaden način usmrtil.

Konkurz je razglasila c. kr. dež. sodnija v Ljubljani nad imetjem trgovca Franca Cvetniča v Trnovem.

Iz Radohove vasi. Naš dopisnik je v zadnji številki zabeležil glas, ki se je širil o nekih zagonetnih dogodkih po gorenji Pivki. Sedaj se nam poroča, da je mati babice Franje Penko sicer res umrla, a čisto naravne smrti, namreč vsled starosti, babica sama pa živi in je zdrava. Babica Penko nam piše, da je storila svojo dolžnost v polni meri, njen mož pa o vsi zadevi sploh nič ni vedel. Kakor se nam z druge strani poroča, je bil otrok mrtvorojen. Babica je bila poleg in dognala, da se ni zgodilo nič kaznjivega.

Nagla smrt. Dne 12. t. m. je našla neka kmetica na pašniku pri Orehku 12 letnega posestnikovega sina Franceta Cančula iz Orehka št. 12 mrtvega. Zjutraj je še popolnoma zdrav odgnal živino na pašo. Kak zločin je izključen.

Trgovski koledar za l. 1907 je izdalo in založilo marljivo „Slov. trg. društvo Merkur v Ljubljani.“ Poleg koledarja in raznih tabel je na tesnem prostoru zbranih mnogo za trgovca in trgovskega sotrudnika zanimivih in potrebnih podatkov iz trgovske stroke — vse skoz take praktične stvari, ki jih rabi skoro dan na dan in katere je dobro, ker se jih ne more vseh imeti v glavi, imeti vsaj v pregledni razporedbi v žepu, da se jih lahko vsak hip posluži. V koledarju je tudi prostor za zapiske. Oblika koledarja je lična in priročna. Priporočamo koledar vsakemu trgovcu in trg. sotrudniku na deželi, pa tudi drugi, ki nimajo strokovnih koledarjev in potrebujejo slovenski žepni koledar, naj si ga nabavijo, nekaj „trgovskega duha“ jim škodovati ne more. Cena 1 K 20 h po pošti.

Narodno gospodarstvo.

Mojstrska bolniška blagajna. Ustanovni občni zbor mojstrske bolniške blagajne deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani se je vršil 27. septembra. Z ustanovitvijo bolniške blagajne se je ustreglo želji in potrebi obrtnikov, zlasti obrtnikov na deželi, ki dosedaj faktično niso imeli prilike se zavarovati za slučaj bolezni in ki so v slučaju bolezni ravno tako potrebni podpore kot v Ljubljani stanujoči. Znano je dovolj žalostnih slučajev, da je uničila dolgotrajna bolezen že marsikaterega obrtnika in spravila njegovo družino v največjo bedo. Znano je pa tudi dovolj slučajev, da je veliko obrtnikov mnenja: Kaj mi koristi bolniška blagajna? Plačevati moram redno mesečne prispevke, in če obolim, je pa podpora le tako majhna, da mi nič ne izda. To mnenje je popolnoma napačno. To si človek lahko predstavlja takrat, ko je zdrav in lahko dela, da si za vsakdanje potrebe zasluži. Ali v slučaju dolgotrajne bolezni, ko obrtnik ne more poprijeti za svoje orodje, ne more nadzirati niti svojih pomočnikov, je čisto gotovo, da se zaslužek začne krčiti in stroški pa naraščati. Zadnji prihranjeni denar je že pošel za zdravnika in zdravila. Potrebuje se boljšo hrano, treba je iti po nasvetu zdravnika v toplice, ali če se hoče zdravje pridobiti, izpremeniti zrak itd. A kaj potem, če ni vinarja pri hiši. Hišno gospodarstvo, vzgoja otrok in drugi razni stroški so pa le kot poprej, ko je skrben obrtnik, sprog in oče vzdrževal s svojim delom celo družino in gospodarstvo. — Člani blagajne so redni in prostovoljni. Redni člani so vsi tisti obrtniki, ki pripadajo h kaki obrtni zadrugi, za katere je ta pri svojem občnem zboru storila sklep, da z vsemi svojimi člani obligatorično pristopi k bolniški blagajni. Tak sklep mora potrditi obrtna oblast. Vendar sme dotična zadruga posamezne zadrugne člane oprostiti zavarovalne dolžnosti. 1. če so že prestopili 60. leto življenja in 2. če so že zavarovani pri kaki drugi bolniški blagajni. Prostovoljni člani so tišči obrtniki, ki ne pripadajo k nobeni obrtni zadrugi, ali pa če ni storila sklepa, da obligatorično pristopi k blagajni. Kot prostovoljni člani smejo tudi pristopiti k blagajni rodbinski člani samostojnih obrtnikov, če so zdravi in za delo sposobni, če so že dopolnili 18. leto svojega življenja in niso prestopili 60. leta. Sprejemnina (vpisnina) članov znaša enkrat za vselej dve kroni, potem vsako leto, in sicer prvokrat z vpisnino vred, pozneje najkasneje v teku prvega četrtletja prispevek za upravne stroške, ki znaša za leto 1906. 1 K. Za članovno knjigo je plačati 20 h. Član, ki oboli, dobiva bolniško podporo po naslednjih treh razredih: v I. razredu po 1 K 50 h, v II. razredu 2 K in v III. razredu po 3 K na dan. Če član umrje, se izplača njegovim svojcem pogrebščina, ki znaša v I. razredu 50 K, v II. razredu 75 K in v III. razredu 100 K. V pokrivanje teh izplačil morajo člani vnaprej plačevati prispevke, ki znašajo na mesec za I. razred 1 K, za II. razred 1 K 40 h in za III. razred 2 K. —

Vsak član si sme prostovoljno izvoliti kateregakoli zgoraj navedenih razredov ter ga mora pri vstopu k blagajnici naznaniti načelstvu. — Poblížje podatke dajejo posamezne zadruge ali pa „Mojsterska bolniška blagajna“ sama. Želeti je, da pristopijo vse zadruge, da bo vsak njihov član bolniške blagajne, če pa to takoj ne gre, naj pristopijo vsaj posamezniki mnogoštevilno.

Ali se spleća rediti race? Iz nemškega gospodarskega lista „Haus, Hof, Garten“ posnemamo sledeče zanimivo pismo, ki ga je uredništvu pisal neki kmetovalec: „Slučajno sem se prepričal, da si od svojih rac, katerih imam le malo, lahko pridobim lep dobiček in, da bi se mi reja teh živali v večjem številu tako izplačala, da bi lahko od tega dohodka redil sebe in svojo družinico. Imam namreč velik travnik, ki je od dveh strani obdan s širokim jarkom v katerem je nekoliko vode. Povsod mrgoli žab, glist, polžev in drugih živalic. Kupil sem si nekoliko rac. Nekega dne pride gostilničar iz bližnje gostilne, pripoveduje mi, da ima goste iz mesta in me naprosi, naj mu vendar prodam 5 rac, ki sem jih bil priredil to leto; obljubi mi zaklane in očiščene race plačati funt po 1 marko (to je 1 K 20 v.). Tako sem začel race prodajati in konec leta sem v svoje veliko začudenje izračunal, da sem imel dobička od 7 rac, ki sem jih imel za pleme, 268 mark in 60 pfenigov. Če se mi letos reja tudi tako izplača, bom začel drugače gospodariti kot dosedaj; njive bom dal v najem, krave bom prodal, a število rac bom pomnožil in si bom tudi kupil — valilnik. Gojil bom več zelenjave in redil 2 kozi, da bom imel mleko za dom. Prepričan sem, da bom imel od tega več dobička kot od krav in poljedelstva.“

Blato nastrgano na cestah in ono iz jarkov je izvrstno gnojilo na vrtu. Težka zemlja postane rahla in krhka, če jo mešamo s tem blatom. Seveda se blato ne sme kar s ceste speljati precej na vrt, treba ga je v kupih pustiti, da ga jesenske sape posuše in da pozimi zmrzne. Da blato dobro zmrzne, moramo kup večkrat prekopati, da pridejo spodnji deli na vrh. Če te kepe spomladi na vrtu zrahljamo, bo zelenjava, posebno vohrov, salata, kumare izvrstno rastla. To je ceno sredstvo za napravo dobre vrtno prsti.

Iz Francije so zadnji čas začeli uvažati klavno živino na Dunaj. Ker je srbska meja zaprta, manjka namreč Dunaju živine. Avstrijski živinorejci pa so pri poljedelskem ministru dosegli, da se francoski uvoz ovira 1. s tem, da treba za vsako pošiljatev ministrskega dovoljenja, 2. da se zelo natančno živina preiskuje zaradi bolezni.

Kokoši tudi pozimi nesejo, če jih držimo v toplem hlevu. Zraven tega se jim mora dajati pri hudem mrazu gorke vode in gorke hrane. Laneno in konoplino zrnje tudi povzročuje, da kokoši rajše nesejo.

Krompir, ki je nagnit, se ne sme puščati na polju, ker se z njim ohranijo gljive v poljski zemlji, ki povzročujejo gnilobo in jo tudi razmnožujejo.

Krave, ki nimajo mnogo mleka, je najbolje prodati mesarju, dokler še niso prestare in še lahko odebele. Da postanejo tolste, stati morajo po zimi v toplem hlevu, nastelja naj bo suha in snažna. Živali je treba vsak dan očistiti. Prve tedne dobivajo naj mnogo sočne hrane n. pr. repo, korenje, krompir itd., pozneje pa več otrobov, debele moke od koruze, ječmena, ovsa itd. Da je krma lažje prebavljiva, daje se narezana, poparjena, kuhana ali zmleta in osoljena.

Hrvatsko-slavonska deželna gospodarska razstava v Zagrebu.

(Konec.)

V oddelku za ovce in koze ni bilo kaj posebnega. Virovitiška graščina je razstavila kakih 20 ovac svilenovolne merino-pasme in deželna veleposest Božjakovina nekoliko komadov brezrožnih saanthalskih kozá, ki slovó kot dobre mlekarice, vse druge so bile navadne hrvaške pasme. Nekoliko dalje časa sem se mudil v oddelku za perutnino. Vseh izložnikov sem naštel 128. Najzanimivejša je bila kolektivna razstava deželne veleposesti Božjakovina. V posebni ograji bil je napravljen uzorni kurnik z večjim številom krasnih in orjaških angleških kokoši rumene orpington pasme. V posebnem oddelku kolekcija orjaških peking-rac, emdenskih gosij in brončastih puranov. Tudi valilnik, poln čvrstih malih piščet in drugo opravo za vzgojo kokoši smo z velikim zanimanjem opazovali v tem oddelku. Prijatelji kuncev so imeli priliko ogledati si tudi uzoren hlev za rejo kuncev, ki ga je razstavila deželna veleposest Božjakovina.

V splošni perutninarski razstavi so prevladovale med kokošnjimi pasmami progasti „Plymouth Rocks“; v velikem številu so pa bili zastopani tudi rumeni orpington, „Brahma“, „Leghorn“, „Minorka“, „Kohinkina“, „Hondan“, „Talijanke“ in vse tri vrste Wyandott, namreč bele, srebrenaste in zlatenke. Posebno pozornost so vzbujale kokoši japonske „bele svilenke“, ki pa so bolj lepotične, nego gospodarske vrednosti. Večjo kolekcijo raznovrstnih kokošij, rac, gosij, puranov in golobov so razstavili:

Franjo Nuber iz Osjeka (lepe angleške orpington kokoši, rumene in bele in 4 vrste golobov), Štefan Lepušič iz Lumjera (osem vrst kokoši, emdenske gosi in jako lepe peking-race), Ulrik Liebling iz Valpova (več vrst kokoši in rac. Za par križancev Mehelske in Plymouth pasme je zahteval 100 K. Bile so res orjaške živali), Vekoslav Lešnik iz Banskih dvora (izredno lepe Peking-race), Olga Barač iz Reke (krasne živali „Langshan“ pasme) in še več drugih, ki jih ne bom imenoma navedel.

Lepe kunce so razstavili: deželna veleposest Božjakovina, Kvirin Broz iz Zagreba, kr. gospodarsko učilišče v Križevcih in Jos. Hagenauer iz Zagreba.

Tudi ribarstvu je bil odločen poseben oddelek v posebnih paviljonih. Grof Pejačević in drugi so razstavili žive ribe, kakoršne oni goje v svojih vodah. Kraljeva gozdarska akademija v Zagrebu je razstavila raznovrstno opravo za umetno plodenje in valenje rib, kakor tudi raznovrstne mreže in drugo lovno opravo. Take in enake stvari so razstavili tudi kralj. deželna kaznilnica v Mitrovici, zagrebško ribarsko društvo, narodni zoološki muzej v Zagrebu itd.

V paviljonu za mlekarstvo razstavilo je delniško društvo „Alfa Separator“ raznovrstno mlekarsko orodje tako tudi Burmeister & Wein iz Budimpešte in Emil Neher iz Seebacha. Kakih 18 mlekar, združenih in zasebnih je razstavilo raznovrstni sir in surovo maslo. Osebito pa se je odlikovala eksportna mlekarna iz Vrbovca, ki je razstavila svoje konservirano mleko v zaprtih pločevinastih posodah.

Omeniti mi je tudi še razstave kmetijskih strojev, na kateri so bile v prvi vrsti zastopane tvrdke „Clayton Shuttleworth“, „Zagrebška zavezna tvornica kmetijskih in industrijalnih strojev“, Černovski in dr. iz Českega Broda, Brata Jonza iz Pečaka (Češko), R. Ježek iz Blanskega (Češko), R. A. Smekal iz Zagreba in še kakih 40 drugih.

Pozabiti tudi ne smem skupne vinske poskuševalnice, v katerej se je nad 70 razstavljalcev udeležilo in razstavilo svoja vina. V posebnih ložah so prodajali svoja vina: Vinarska zadruga v Brodu na Savi, graščina grofa Doret-a v Moslavini, Ravnateljstvo nadbiskupskih veleposestev v Zagrebu, baron Rauch iz Zagreba in baron Vraniczani iz Oroslavja.

Pripoznati se mora, da je bila cela razstava jako spretno prirejena in je delala čast Hrvatskeji. Kdaj bomo Slovenci tako politično napredovali, da bomo zamogli napraviti slično razstavo v našem kulturnem središču, v beli Ljubljani?

Zboljševanje travnikov s posebnim ozirom na umetna gnojila.

(Predaval A. Domicelj.)

II.

Znano je, da se z gnojenjem zboljša vsako kulturo in to vsled tega, ker se s tem zemlji da nazaj one redilne snovi, ki jih vzame iz nje rastoča rastlina. Glavna stvar je torej, da začnemo naše travnike gnojiti! Na 1 ha travnika se pridela v drugih krajih 40 do 45 stotov krme, a pri nas niti polovico; pridela pa se je lahko celo dosti več kakor 45 stotov. Predno začnemo gnojiti, moramo pa travnike pripraviti, kajti s tem si zmanjšamo potrebo delavskih močij, prihranimo dosti časa in sploh zmanjšamo stroške. Predno začnemo gnojiti, moramo 1. otrebiti kamenje, 2. poravnati krtine, 3. pobranati mah, 4. zatreti slabe trave in zelišča, 5. podsejati pleše z dobrimi travami, 6. skrbeti za pravo razmerje trav in detelj.

Pri trebljenju kamenja ne smemo hraniti smodnika; koliko koristi imamo od čiščenja, kaže nam vzgled, katerega imamo doma v vasi: kmet, ki ga vsi poznate, je otrebil svojo senožet letos spomladi kamenja; druga leta je rabil za to senožet 12 delavcev, a letos le 5; prihranil je torej 7 delavcev po 4 K, t. j. 28 K, s čimer mu je trud in delo že poplačano; razun tega ima večji pridelek. Krt je pri nas zelo razširjen, treba je torej vedno in vedno razmetavati krtine. Mah, ki je pri nas največji sovražnik travnikov, moramo na vsak način zatirati, kakor ga le moremo. V vasi imamo brane; te od sedaj ne smejo počivati, te morajo biti vedno v delu. Edina korist brane pa ni le, da zatremo z njo mah; druga, morebiti še večja korist je še ta, da razpraskamo tla, s čimur dosežemo to, da mrzli zimski zrak, vlaga in vremenski vplivi dospejo do redilnih snovi v zemljo, vsled česar se razkrojé, da jih more rastlina lažje vsrkavati. Brez skrbi torej branamo podolž in počez, četudi je ruša in zemlja razrezana. Mah izkoristimo najbolj s tem, da ga porabimo za steljo. Slaba zelišča in trave se zatire najpreje s skrbnim obdelovanjem travnikov, istotako se z umnim gnojenjem tudi dobi in lahko obdrži pravo razmerje med travami in deteljami, o čemur hočemo pozneje obširneje govoriti.

Ko smo travnike tako skrbno pripravili, potem šele začnemo misliti na vspešno gnojenje!

(Dalje prihodnjič.)

Po svetu.

Koliko ljudi ponesreči na leto v severni Ameriki? Statističnimi podatki je dokazano, da ponesreči na ameriških železnicah, v rudnikih in tovarnah vsako leto povprečno 57.513 oseb, razun tega jih je ranjenih 232.000. Samo železnice usmrtijo na leto okroglo 10.000 ljudi.

Železnico v južni Mandžuriji, ki je bila prej ruska, bodo upravljali sedaj Japonci. Po 15 vojakov bo stražilo vsak kilometer proge in na vseh postajah bodo večje japonske naselbine. Ob progi leže vsa večja mandžurska mesta, zato daje ta železnica Japoncem popoln pregled vse dežele.

Za kratek čas.

Dobra uporaba. Sodnik: Torej vi ste bili navzoči pri prepiru med zakonskima; kakšen utis pa ste si pridobili pri tem? Priča: Oh, gospod sodnik, utis, da se nikdar v življenju ne oženim!

Moderno. Prva gospodinja: Ali vi tudi tako težko dobite deklo? Druga gospodinja: Tega ne morem reči, v zadnjih 14 dnevih sem jih imela pet.

Listnica uredništva.

G. Ivanu Vidmarju, Črni vrh. Da se zaradi dopisa iz Črnega vrha v zadnji številki razburjate in nad nami hudujete, je čisto umljivo. O črnogorški mlekarški zadevi pa je bilo nujno treba odločnega glasu. Če ste mislili, da kdor inserira, lahko počne kar hoče, ste se pri nas pač zmotili. Sicer pa Vam je za protidokaze, s katerimi bi ovrgli stvarno in mirno očitek, da je bilo Vaše poslovanje neredno, na čemer sloni vsa obtožba proti Vam, naš list vedno odprt.

Loterijske številke.

Trst, 10. oktobra		53	4	11	26	81
Brno, 17. oktobra		26	82	87	64	25

Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

Landauer, še dobro ohranjen se ceno proda v Postojni hišna številka 110.

Kašelj. Kogar kašelj nadleguje, naj rabi okusne in olajšujoče **Kaiserjeve prsne karamele**. 2470 notarsko poverjenih pričeval nam dokazuje, kako uspešno se jih rabi zoper kašelj, hripavost, katar in zaslinjenje. — Zavitek 20 in 40 vinarjev. — Edino pristne so one, ki imajo varstveno znamko »Drei Tannen«. Zalogo ima **J. Hus**, lekarnar v Vipavi.

Učenec in učenka se takoj sprejmeta v trgovino mešanega blaga **Frana Zadnek** v Senožečah.

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri Jos. Deklevi v Postojni.

Mlin in stiskalnico (prešo) za sadni mošt in malo rabljena, večje vrste proda Leop. Meden, Igavas-Stari trg pri Rakeku.

Apno se bode razprodajalo od 4. septembra naprej. Cena po dogovoru med posameznimi posestniki. Gospodarski odsek na Razdrtem.

Prostovoljna prodaja.

V nedeljo, dne 21. oktobra 1906
popoldne ob 2. uri

bode g. Fran Josip Kovačič iz Postojne prostovoljno po kosih razprodajal

svoje njive in travnike v Malem Otoku

na lici mesta.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni.

● **zobozdravnik** ●

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zob. =
Vsa zobotehnična dela

Amerik. zob. =
se v konces. ateleju

O. SEYDL

izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

Naznanilo.

Vljudno naznanjam slav. občinstvu, da bode
od 20. septembra 1906 do 20. maja 1907 kopališče
samo dvakrat na teden odprto, to je v sredo in
soboto celi dan.

Kabine bodo dobro zakurjene.

Se priporoča

Pavel Jurca.

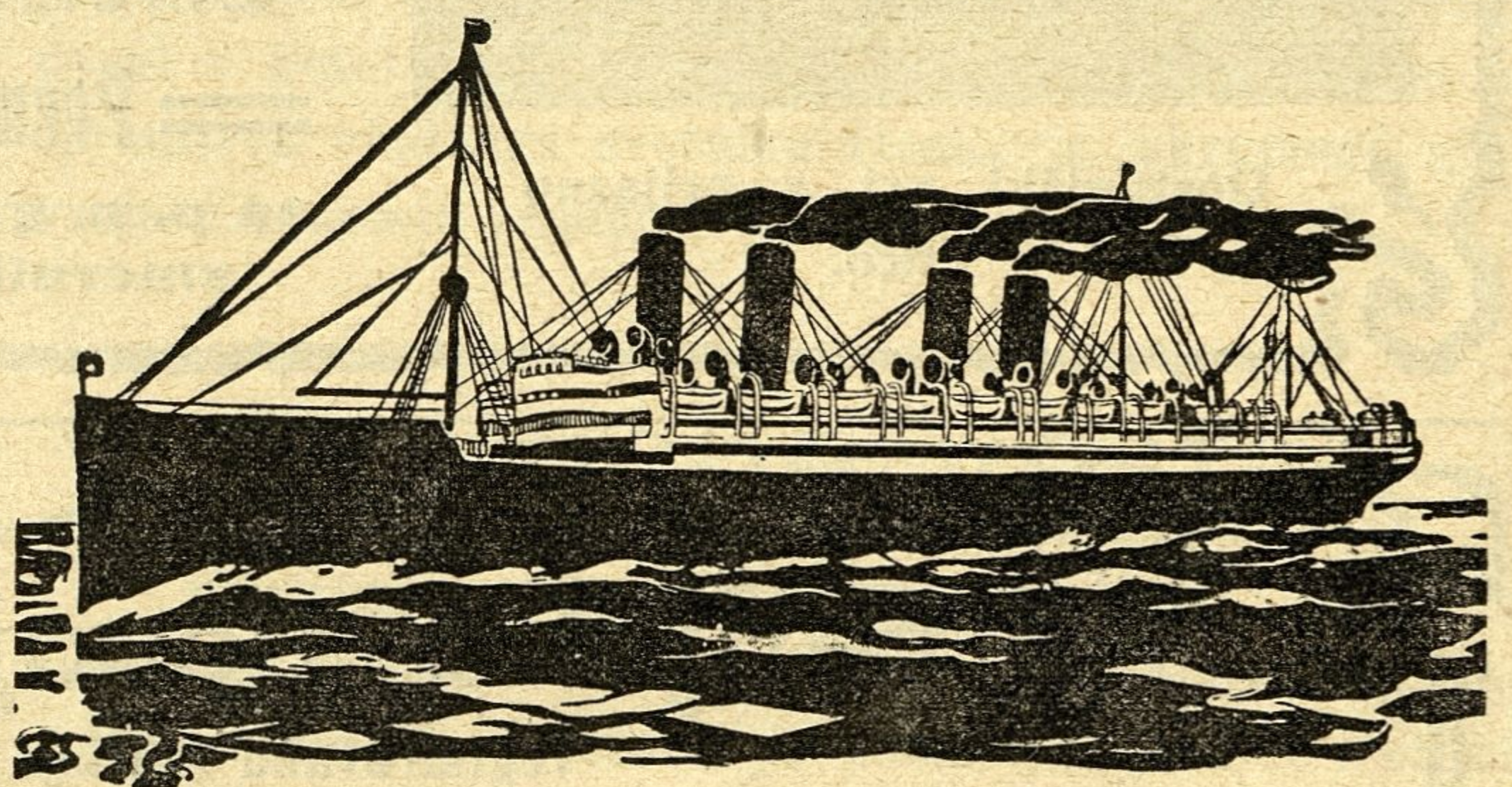
Hotel Ribnik.

POZOR!

BERITE!

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je
s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz BREMNÄ v NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“,
„Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike
gori navednega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse
proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU
KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto.
— Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in
brezplačno. — Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado,
Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon
in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno
čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.
Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale
dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo,
Singapore, v Avstralijo i. t. d.

Svetovnoznana
postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne
in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob
pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak
in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjako).

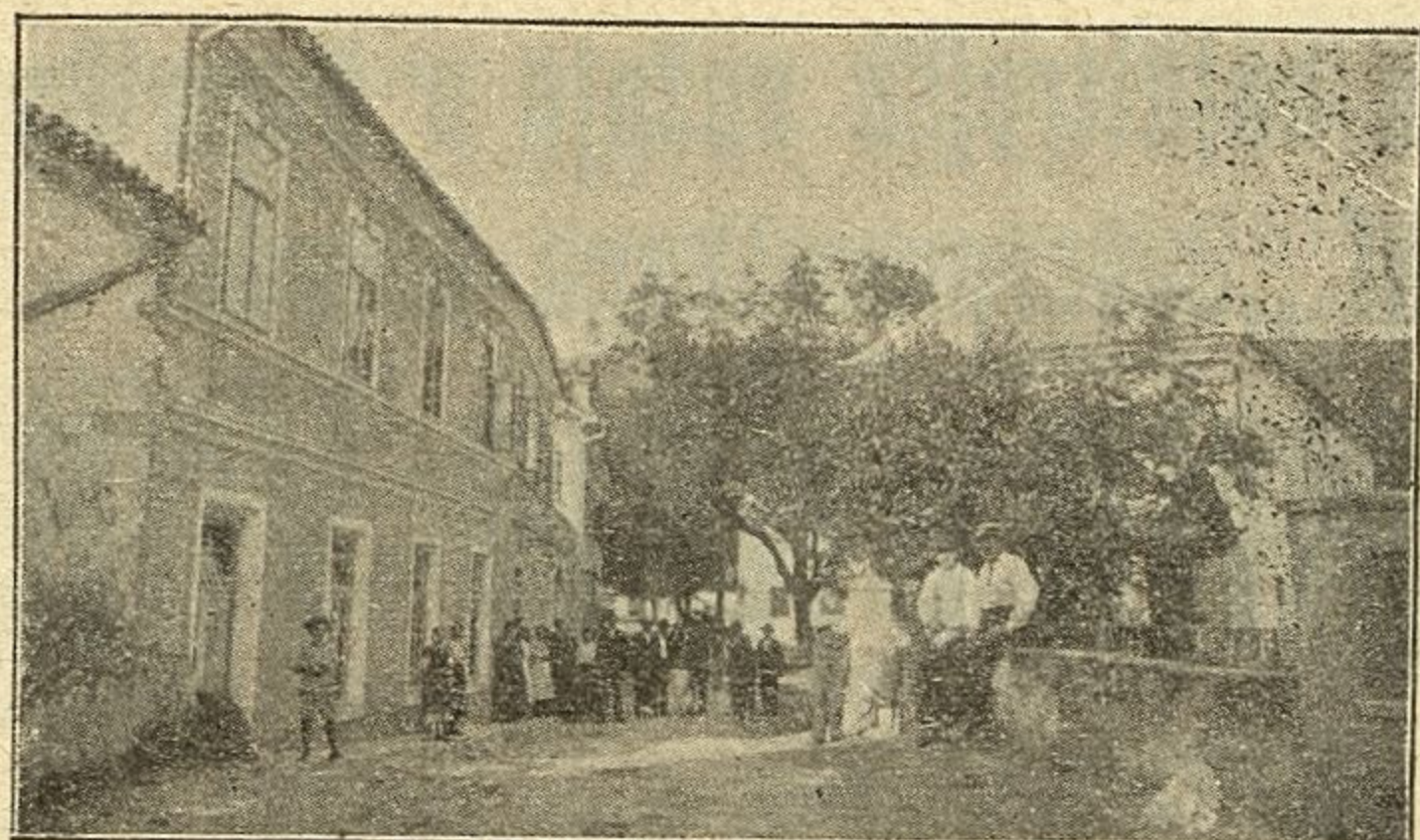
**Zahtevajte povsod „Kavin pridatek v korist družbe
sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.**

Naroča se pri **Ivanu Perdanu v Ljubljani.**

Dobroznani

Hôtel TOMŠIČ

Ustan. 1. 1885

Gostilniški vrt s prijazno
utico.

Ilir. Bistrica

priporoča:

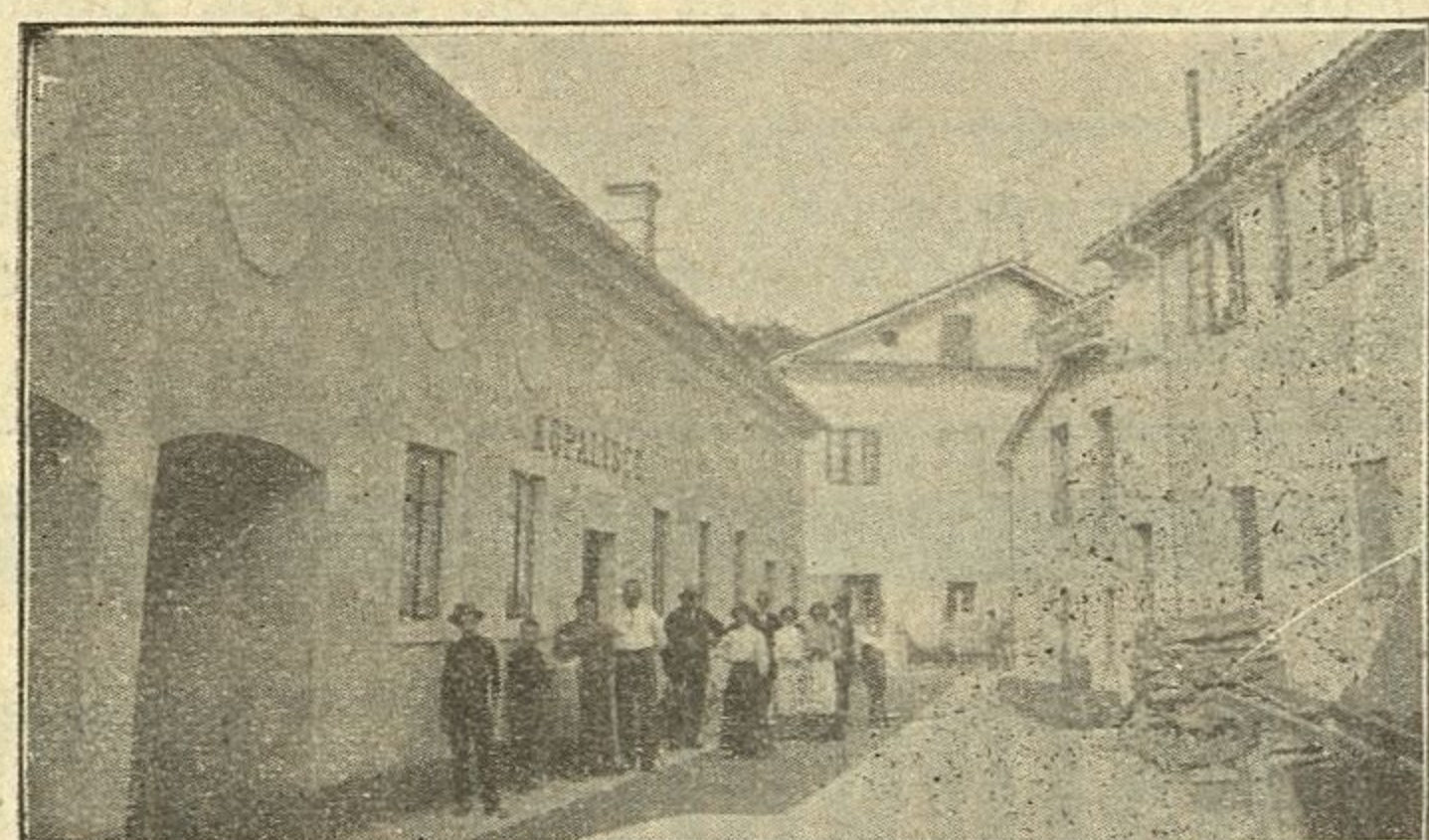
pristna vina in izborna pivo

Dobra kuhinja.

Zmerne cene.

== Prenočišča ==

za p. n. gg. goste po
zmernih cenah.

Najnovejše moderno oprem-
ljeno kopališče tik hôtela.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoludne. ==

☐ ☐ ☐

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rent-
nega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji
najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

☐ ☐ ☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**,
posojila se izplačujejo le ob **petkih**.

Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

priporoča **svoje izvrstno marčno in na bavorski način varjeno pivo**

== v prid družbe sv. Cirila in Metoda. ==

Zaloge na Notranjskem so: v **Idriji** (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v **Št. Petru na Krasu**
(založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v **Prestranku** (založnik „Mlekarska zadruga“) in v **Žireh**
(založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).